

Я. О. Колюхаспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ МОЛОДІЖНИХ ЕЛІТ НА ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Стаття присвячена розкриттю механізму впливу молодіжних еліт на формування державної політики. Наведено основні риси розвитку громадянського суспільства в Україні. Розкрито функції еліти в політичній діяльності кожного суспільства. Досліджено сутність поняття «механізм впливу». Встановлено, що під механізмом впливу варто розуміти сукупність специфічних соціально-психологічних явищ, що виникають під час взаємодії молодіжних еліт та державних органів влади та здійснюють безпосередній вплив на рівень ефективності формування та реалізації державної політики.

Сформовано три підходи до співвідношення громадянського суспільства і держави. Виокремлено три основні рівні взаємодії влади з громадськістю. Наведено основоположні засади, на яких мають базуватися відносини державних органів і молодіжних еліт. Виокремлено три основні рівні взаємодії влади з громадськістю, які є доцільними для співпраці з молодіжними елітами: інформування, консультування та активна участь.

Встановлено, що молодіжна політика держави повинна стати вагомим інструментом у забезпеченні геополітичної конкурентоспроможності України та сталого майбутнього розвитку як місцевих громад, так і суспільства в цілому. Розкрито переваги держави та молодіжних еліт від взаємної співпраці, зокрема позитивний імідж; додатковий потенціал у вигляді різних ресурсів; оптимізація прийнятих рішень; поширення інформаційних повідомлень серед населення; підвищення лояльності суспільства до владних рішень; запобігання некерованій та деструктивній молодіжній активності; організація згуртованої та командної роботи.

Наведено механізм впливу молодіжних еліт на формування державної політики та його головну мету (формування державної молодіжної політики є створенням дієвого механізму щодо підвищення рівня ефективності формування та використання молодіжного потенціалу у контексті співпраці з представницькими органами місцевої влади та місцевого самоврядування, а також досягнення більш ефективних результатів у процесі реалізації державної політики).

Розглянуто вимоги, які висувуються в умовах сьогодення до вищої політико-управлінської молодіжної еліти. Виокремлено форми (інструменти) впливу молодіжних еліт та інших інституцій громадянського суспільства на формування державної політики.

Ключові слова: молодіжні еліти, громадянське суспільство, механізм впливу, рівні взаємодії влади з громадськістю, переваги, механізм впливу молодіжних еліт, форми (інструменти) впливу молодіжних еліт.

Постановка проблеми. В умовах перехідного етапу розвитку української держави формування молодіжної еліти та молодіжних інститутів виявляє низку специфічних особливостей. Для сучасної української еліти характерна неоднорідність, відсутність консолідації та напівзакритий характер. Соціальне підґрунтя діяльності еліти складають переважно представники спекулятивно-кримінальної буржуазії, а не середнього класу, як у розвинутих державах. Нині в Україні спостерігається дефіцит мислячої, патріотичної та національно свідомої еліти, яка в змозі подолати соціально-економічну кризу та консолідувати суспільство, запропонувавши національний проєкт розвитку.

мої еліти, яка в змозі подолати соціально-економічну кризу та консолідувати суспільство, запропонувавши національний проєкт розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням механізмів впливу молодіжних еліт на формування державної політики займалися такі науковці, як І. Абрам'юк, С. Кравченко, А. Михненко, І. Пантелейчук, О. Скакун та інші.

Мета статті – розкрити механізми впливу молодіжних еліт на формування державної політики.

Виклад основного матеріалу. У провідних державах світу утвердилося розуміння того, що

найкращі результати на шляху прогресивного суспільного розвитку можуть бути досягнуті при реалізації ідеології партнерства між владою і суспільством. Враховуючи це, державним управлінням на всіх рівнях важливо проникнутися цією ідеологією, знати методологічний інструментарій, за допомогою якого можна налагодити ефективний діалог між органами влади і громадянами, а також уміти використовувати цей методологічний інструментарій у своїй практичній діяльності [2].

Варто звернути увагу на те, що процес розвитку громадянського суспільства в Україні мав такі особливі риси [2]:

1) держава протягом майже всієї історії України домінувала над суспільством та його інститутами;

2) прослідковується прямий або опосередкований зв'язок і взаємовплив між усіма формами громадської самодіяльності, які з часів Київської Русі існували на території України;

3) важливою особливістю української політичної культури порівняно з російською є орієнтація на різні форми самоврядування та локальної самоорганізації населення;

4) тривала відсутність власної національної державності зробила практично неможливою традицію прямої, заснованої на праві, взаємодії представників української громадськості та органів державної влади.

Ці відмінності, а також визначені багатьма дослідниками особливості духовної культури українців, їх менталітету привели до посиленої самоідентифікації зі своїм локальним співтовариством, у межах якого була єдиною можливою суспільною ініціативою; до затвердження ставлення стосовно державної влади не в раціональній формі, а у формі морального розрізнення добра і зла, гострого неприйняття останнього.

Термін «механізм впливу» різні науковці розуміють по-різному. На думку автора, під механізмом впливу варто розуміти сукупність специфічних соціально-психологічних явищ, які виникають під час взаємодії молодіжних еліт і державних органів влади, здійснюють безпосередній вплив на рівень ефективності формування та реалізації державної політики.

Відомий правник О.Ф. Скакун зазначив, що на сучасному етапі сформувалися три підходи до співвідношення громадянського суспільства і держави [3]:

1) держава і громадянське суспільство – суміжні соціальні системи;

2) держава і громадянське суспільство – різні соціальні системи. Первинною (провідною) є держава, що контролює громадянське суспільство;

3) держава і громадянське суспільство – різні соціальні системи. Держава виконує службову (підпорядковану) роль щодо громадянського суспільства.

З огляду на це відносини державних органів і молодіжних еліт мають базуватися на розумінні та сприйнятті таких основоположних засад [2]:

– участь компетентних, організованих і відповідальних молодіжних інститутів у процесі формування державної політики підвищує застосовність законодавства та обґрунтованість управлінських рішень;

– стимулювання молодіжних інститутів до участі в урядових і квазіурядових механізмах діалогу, консультування та обмін інформацією є необхідними передумовами віднаходження найкращих способів задоволення потреб суспільства (така участь відмінна від ролі політичних партій і не заміняє її; вона не повинна ні гарантувати, ні скасовувати урядові субсидії, контракти або пожертви окремим молодіжним інститутам чи їх групам);

– консультування не розглядається виконавчою владою як інструмент поглинання молодіжних інститутів завдяки сприйняттю ними урядових пріоритетів;

– консультування не розглядається молодіжними інститутами як спонукання до відмови від своїх цілей і принципів;

– виконавча влада працює з молодіжними інститутами для досягнення цілей державної політики, але не намагається заволодіти ними чи змусити їх працювати під своїм контролем.

Один із найпростіших та найпоширеніших підходів був сформульований у 2001 році Організацією з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Згідно нього виділяють три основних рівні взаємодії влади з громадськістю, які є доцільними для співпраці з молодіжними елітами: інформування, консультування та активна участь [1].

1. Інформування – надання інформації громадськості або зацікавленим групам чи організаціям, на які потенційно впливає відповідна політика. Цей процес є цілком однобічним – владу, за великим рахунком, не цікавить, як сприймається надана інформація і які думки має громадськість з предмету інформування. Разом із тим, інформування має дуже важливе

значення, оскільки саме на ньому базуються наступні рівні взаємодії. Без належного інформування справжня громадська участь є неможливою. Але інформування – це ще не участь.

2. Консультування – консультації з громадськістю у процесі вироблення та реалізації політики, під час прийняття рішень на всіх рівнях влади. Цей процес є також одностороннім, оскільки влада самостійно визначає коло питань, із яких має намір консультуватися, а після отримання порад, пропозицій від громадськості вчиняє з ними на власний розсуд. Дуже часто через таку односторонність консультації використовуються формально не з метою отримання та врахування громадської думки, а для легітимізації владних рішень. Таким чином, консультування далеко не обов'язково стає участю, а лише у окремих випадках, коли влада насправді прислуховується до отриманих порад.

3. Залучення – участь громадян і їх об'єднань за власною ініціативою у формуванні публічної політики, а також у її реалізації, експертизі, моніторингу та оцінці. Цей тип взаємодії є двостороннім, а пропозиції, отримані владою у процесі залучення, мають бути розглянуті та/чи враховані за певною відомою процедурою. Саме це є запорукою зворотного зв'язку, а тому чим краще прописані згадані процедури, тим більшою є вірогідність реального врахування позиції громадськості, тим реальнішою є сама участь. Без зворотного зв'язку навіть залучення не перетворюється на реальну участь.

У будь-якій суспільній формації молодь є найбільш активною та мобільною соціальною групою. З огляду на це, молодіжна політика держави повинна стати вагомим інструментом у забезпеченні геополітичної конкурентоспроможності України та сталого майбутнього розвитку як місцевих громад, так і суспільства в цілому.

Таким чином, від взаємної співпраці держава отримує такі переваги: позитивний імідж як результат відкритої та новаторської діяльності; додатковий потенціал у вигляді інтелектуальних, фізичних, організаційних, матеріально-технічних і фінансових ресурсів; оптимізація прийнятих рішень на основі внесення актуальних та сучасних ідей з боку молодіжних еліт; поширення інформаційних повідомлень серед населення шляхом використання молодіжних каналів зв'язків із громадськістю; підвищена лояльність суспільства до владних рішень у зв'язку з тим, що молодь має вплив на спря-

мування соціально-економічного розвитку держави; запобігання некерованій та деструктивній молодіжній активності через спрямування енергійності та ентузіазму молоді у важливі для країни напрями; організація згуртованої та командної роботи шляхом надання певної відповідальності за майбутнє країни членам молодіжних еліт.

Молодіжні еліти можуть отримати такі вигоди: ліквідація корумпованості влади через підконтрольну та підзвітну спільну діяльність держави та молоді; ефективне вирішення проблем молодого покоління через спрямування доступних ресурсів у найбільш актуальні напрями; пошук спільних рішень через формування загального розуміння проблем молодого покоління та найбільш раціонального їх вирішення.

Можна сформувати механізм впливу молодіжних еліт на формування державної політики (рис. 1).

Метою цього механізму формування державної молодіжної політики є створення дієвого механізму щодо підвищення рівня ефективності формування та використання молодіжного потенціалу у контексті співпраці з представницькими органами місцевої влади та місцевого самоврядування, а також досягнення більш ефективних результатів у ході реалізації державної політики.

До національної політико-управлінської еліти мають бути пред'явлені такі основні вимоги:

- висока професійна компетентність, грамотність в оцінках ефективності розроблених і прийнятих управлінських рішень, прогнозованих наслідків їх реалізації;
- здатність до формування працездатних груп виконавців для вирішення проблем у різних сферах державного управління, а також навички об'єднання учасників групи навколо суспільних цінностей і принципів;
- наявність навичок роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, обробки значної кількості джерел інформації, оцінки їх корисності та достовірності;
- наявність комунікативних навичок, володіння техніками результативного спілкування та здатність здійснювати управлінський вплив, використовуючи різноманітні засоби комунікації;
- здатність до підтримки атмосфери взаємодії та співробітництва між різними рівнями управлінської ієрархії та поза її межами в інтересах реалізації державних рішень.

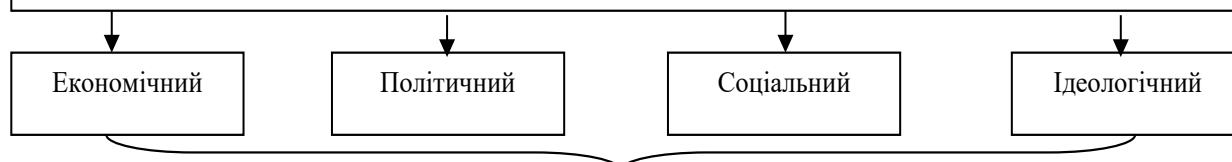
Механізм впливу молодіжних еліт на формування державної політики

Мета: формування державної молодіжної політики є створення дієвого механізму щодо підвищення рівня ефективності формування та використання молодіжного потенціалу у контексті співпраці з представницькими органами місцевої влади та місцевого самоврядування, а також досягнення більш ефективних результатів у ході реалізації державної політики

В політико-управлінській діяльності до молодіжної еліти висувуються наступні вимоги:

- високої професійної компетентності, грамотності в оцінках ефективності розроблених і прийнятих управлінських рішень, прогнозованих наслідків їх реалізації;
- здатність до формування працездатних груп виконавців для вирішення проблем у різних сферах державного управління, а також навички об'єднання учасників групи навколо суспільних цінностей та принципів;
- наявність навичок роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, обробки великої кількості джерел інформації, оцінки їх корисності та достовірності;
- наявність комунікативних навички, володіння техніками результативного спілкування та здатність здійснювати управлінський вплив, використовуючи різноманітні засоби комунікації;
- здатність до підтримки атмосфери взаємодії та співробітництва між різними рівнями управлінської ієрархії та поза її межами в інтересах реалізації державних рішень

Пріоритетні аспекти реалізації механізму впливу молодіжних еліт на формування державної політики:

Форми (інструменти) впливу молодіжних еліт та інших інституцій громадянського суспільства на формування державної політики:

- залучення молодіжних еліт до участі у виборах, референдумах, що впливає на формування державної політики і відповідних рішень;
- організація опосередкованого представництва інтересів молодіжних еліт з метою взаємодії з депутатами на всіх рівнях, виборними посадовцями, політичними партіями;
- організація діяльності молодіжних організацій, асоціацій, профспілок;
- формування та спрямування пропозицій, петицій, звернень, вимог до представників державних органів влади, які безпосередньо приймають участь у формування державної політики (глава держави, парламентські комітети, органи виконавчої влади, державні комітети);
- прийняття участі у підготовці експертиз, формуванні висновків та оцінки щодо складання конкретної документації, рішень, проектів тощо;
- молодіжні акції, мирні збори, молодіжні слухання;
- створення молодіжних рад при органах законодавчої та виконавчої влади;
- активне висвітлення молодіжної думки, сформованої шляхом соціологічних опитувань та моніторингів через засоби масової інформації;
- організація таких молодіжних активностей, як семінари, «круглі столи», консультації із залученням експертних груп та представників засобів масової інформації.

Рис. 1. Механізм впливу молодіжних еліт на формування державної політики

Джерело: власна розробка автора

Кожне суспільство має свою систему відносин, які включають різні аспекти життєдіяльності. Молодіжні еліти, як частина суспільства, за пріоритетні аспекти реалізації механізму впливу молодіжних еліт на формування державної політики мають обрати такі:

1. Економічний аспект, який охоплює формування відносин щодо форм власності, виробництва, розподілу, обміну тощо. Механізм впливу передбачає розвиток громадянського суспільства, створення ініціативних груп із представників молодіжних еліт для розбудови молодіжного підприємництва приватної чи колективної форми власності.

2. Соціальний аспект охоплює відносини, що складають між різними верствами та групами населення. Механізм впливу передбачає використання засобів масової інформації для формування та поширення думки представників молодіжних еліт із метою врегулювання конфліктів соціального характеру, розвитку форм молодіжного самоврядування, організації суспільних рухів.

3. Політичний аспект охоплює відносини між молодіжними елітами та політичною владою. Механізм впливу передбачає участь молоді в політичних об'єднаннях, створення молодіжних суспільно-політичних об'єднань, партій і рухів для захисту прав і свобод молодіжних еліт, а також забезпечення реалізації базових демократичних принципів.

4. Духовний аспект охоплює культурні та світоглядні відносини. При цьому механізм впливу передбачає забезпечення прав молодіжних еліт виражати свободу думки та совісті, реалізацію культурно-духовних потреб у самовираженні, розробку механізмів втілення проектів добувального розвитку молоді.

Виокремимо такі форми (інструменти) впливу молодіжних еліт та інші інституції громадянського суспільства на формування державної політики: залучення молодіжних еліт до участі у виборах, референдумах, що впливає на формування державної політики і прийняття відповідних рішень; організація опосередкованого представництва інтересів молодіжних еліт із метою взаємодії з депутатами на всіх рівнях, виборними посадовцями, політичними партіями; організація діяльності молодіжних організацій, асоціацій, профспілок; формування та спря-

мування пропозицій, петицій, звернень, вимог до представників державних органів влади, які безпосередньо беруть участь у формуванні державної політики; взяття участі у підготовці експертиз, формуванні висновків та оцінки щодо складання конкретної документації, рішень, проектів тощо; молодіжні акції, мирні збори, молодіжні слухання; створення молодіжних рад при органах законодавчої та виконавчої влади; активне висвітлення молодіжної думки, сформованої шляхом соціологічних опитувань і моніторингових засобів масової інформації; організація таких молодіжних активностей як семінари, «круглі столи», консультації із залученням експертних груп і представників засобів масової інформації.

Висновки і пропозиції. Отже, ефективна діяльність державної молодіжної еліти потребує формування конкурентних умов розвитку різних соціальних елітних суб'єктів на державному рівні. Здебільшого цьому сприятиме введення на всіх владних рівнях пропорційної виборчої системи. Окрім того, потребує відновлення практика політично-управлінської соціальної адаптації посадових осіб на загальнодержавному рівні шляхом отримання ними вищої або додаткової післядипломної освіти у вищих навчальних закладах, що також підвищуватиме її політичну роль. Цьому сприятиме і кадрова політика довгострокових відряджень столичних державних службовців, і залучення представників молодіжних еліт до вищих ешелонів державного управління, що дасть змогу управлінському персоналу отримати більш цілісний та масштабний фаховий досвід, напрацювати політичні практики на найвищому рівні та розвинути загальнодержавні політико-економічні зв'язки.

Список використаної літератури:

1. Абрам'юк І. Демократія участі: механізми громадської участі на місцевому, регіональному та національному рівнях. Матеріали до базового навчання кандидатів на участь у мережі Регіонет. Київ, 2014. 50 с.
2. Михненко А.М., Кравченко С.О., Пантелейчук І.В. Суспільство та влада: механізми взаємодії : навч.-метод. матеріали для слухачів дисципліни «Механізми взаємодії суспільства і влади». К. : НАДУ, 2013. 80 с.
3. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підручник. К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009.

Konyukh Ya. O. Mechanisms of influence of youth elites on state policy-making

The article is devoted to revealing the mechanism of influence of youth elites on state policy making. The main features of civil society development in Ukraine are outlined. The functions of the elite in the political activity of each society are revealed. The essence of the concept of “mechanism of influence” is investigated. It is established that under the mechanism of influence should be understood a set of specific socio-psychological phenomena that arise during the interaction of youth elites and state authorities and have a direct impact on the level of effectiveness of the formation and implementation of state policy.

Three approaches to the relationship between civil society and the state have been formed. There are three main levels of interaction between the authorities and the public. The basic principles on which the relations of state bodies and youth elites should be based are given. There are three main levels of interaction between government and the public that are appropriate for cooperation with youth elites: information, consultation and active participation. It is established that the youth policy of the state should become a significant tool in ensuring geopolitical competitiveness of Ukraine and sustainable future development of both local communities and society as a whole.

The factors that influence the interaction between the state and the youth elite are given. The advantages of the state and youth elites from mutual cooperation are revealed, including positive image; additional potential in the form of various resources; optimization of decisions; dissemination of information messages to the public; increased loyalty of society to power decisions; prevention of unmanaged and destructive youth activity; organization of cohesive and team work.

The mechanism of influence of youth elites on state policy formulation and its main goal (formation of state youth policy is creation of effective mechanism for increasing the level of efficiency of formation and utilization of youth potential in the context of cooperation with representative bodies of local government and local self-government, as well as achieving more effective results in during the implementation of state policy). The requirements, which are made in the conditions of today to the higher political and managerial youth elite, are considered. Forms (tools) of influence of youth elites and other institutions of civil society on state policy making are distinguished.

Key words: *youth elites, civil society, mechanism of influence, levels of interaction of government with the public, advantages, purpose mechanism of influence of youth elites, forms (tools) of influence of youth elites.*